

minato tutto il resto d' Europa, prima che quivi allignasse quella civilizzazione, che, d' origine asiatico-greca, in ispecial modo per mezzo dell' antica Italia fu importata dappertutto" (Annali dell' Inst. Arch. 1877. 390).

Dočim dakle najbolji zastupnici stare škole na polju one znanosti, koja nam predstavlja prvo doba čovječjeg bića i rada, korak po korak uzmiču, ili cijelom prtljagom izravno prelaze u tabor nove škole, čini se, barem po onom, što hoće da dokaže Prof. Maixner u svom tumačenju *dragulja*, od nas u prvom broju *Viestnika* 1879. izdana (V. br. 3 i 4 ist. *Viestnika*), da bi mi imali i na tom putu zaostati.

Veli on namah u prvih redcih svoga priloga: na našem *dragulju nazivam sva kriterija kombinovana amuleta rimskoga, i to iz kašnje dobe*, te je rimski. Imali pako isti *dragulj* isto tako i sva kriterija kombinovana amuleta predhistoričkoga, kako smo mi tvrdili? Otvratit će na to g. M.: *o tom govoriti nije i nemože biti zadaćom ovih redaka*; to mu dakle zadnja briga. Ovim g. Maixner dao si sam po nozi. Gosp. M. imao je najprije dokazati, da naš *dragulj* nemože biti iz predhist. doba, kako smo mi na temelju nove nauke na kratko razložili; a samo zatim, da je upravo rimski, te iz kašnje dobe. Prvo učinio nije; sam u navedenoj stavki izrično izpovjeda, da mu stalo nije do nove nauke; ono drugo pako trudio se je dokazati na temelju materijala pribрана po knjigah sad već ili sasvim ili punoje zastarielih zastupnika stare škole, koje je sam očevidno strastan pristaša.

Ovim dakle mi bi mogli s njime završiti razpravu o *dragulju*, pošto je i tim samo već očevidno, gdje pravo i istina.

No ipak ćemo g. Maixnera sliediti korak po korak, iz želje samo, da i ovim putem možda sbudimo i povedemo gdjejkoga u nas na njegovanje ove nove nauke. (Nastavak sliedi.) S. L.

Razne viesti.

Hrvat. arkeolog. društvo imalo je dne 30. proš. studena svoju glavnu skupštinu, o kojoj ćemo izvještaj naposeb tiskati. Prisustvovalo je dosta članova, svi po izbor književnici i uglednici, a među njimi presv. g. predstojnik odjela zem. vlade za bogoštovje i nastavu Dr. Muhić, knez Buratti itd. Izza predsjednikova govora, tajnik i blagajnik položise svoje dotične izvještaje. Budu zatim pročitana na novo izradjena društvena pravila, koja su uz njekeje neznatne popravke jednoglasno primljena, i izabran nov odbor.

Documenti per la storia della Zecca Veneta. — Ovaj podosta obsežan sastavak g. V. Padovana, činovnika u mlet. arhivu, već od dvie godine izlazi na komade u veoma za naše stvari važnom časopisu mletačkom *Archivio Veneto*. Tu se navadjaju, počam od najstarijih, svi zakoni izdani od mletačkih oblasti u poslu ondješnje kovnice; te se tim lasno upoznati može, po kom se sustavu u razna doba ondje kovalo. Tako se donosi mnogo svietla i našoj numismatici radi tjesna odnošaja, u kom su naše zemlje sa mletačkom vladom već davno stojale. Radnja je kritično i marljivo izvedena.

Otkriće iz predhistoričke dobe. — Na poljani medju Babskom i Šidom, nedaleko od Tovarnika u Sriemu, diže se ogromni ali umjetno sastavljeni humac. Površina na vrhu okrugljasta iznosi oko 1500 četvor. hvati. Humac je razstavljen na dvoje stazom, koja se na pravi kut sdružuje tu na blizu sa cestom, koja iz Babske polazi u Šid. Na $3\frac{1}{2}$ hvata nizbrdo humac se širi sve naokolo na način pojasa, a u pojasu isto sve naokolo izkopana jaružica.

Gosp. M. Epner, učitelj u Novaku i revni povjerenik našega društva, već poznat našem čitateljstvu kao ljubitelj i izražitelj starodavnih spomenika (*V. Viestnik 1879. br. 1. str. 26*), htjede i na ovom humcu pokušati sreću, nebi li mu pošlo za rukom bar donekle se osvjedočiti o starodavnosti te gradje. Pošto sva površina humca bijaše vinogradom zasadjena, nije mu dozvoljeno bilo tu svoje pokušaje izvadjati. Toga radi nepreosta mu drugo van uprijeti svoje sile ondje, gdje mu moguće bilo. „Kopao sam, piše nam on, u jendeku 3 stope duboko do zdrave zemlje, i tu sam našao jednu posudu, dva lončića, veliki zub, silu rogova jelenskih i ovnih i drugih živinskih no sasma izkvarjenih. Zemlja, gdje su se pomenute stvari nalazile, jest sasvim plava, kano što se nalazi na dunavskih obala, i pjeskom pomješana. Dalje nisam mogao nastaviti kopanje, jer bi morao bio rušiti humac, na kojem bi i vinograd rušio“. Posuda, koju je ovdje g. Epner izkopao, jest sasvim osobitog lika. Sastoji se od debelog grla s promjerom $0,6\frac{1}{2}$ cm., a to grlo s oboje strane svršuje čunjastom kupom, gori većom doli manjom, plave boje, kao što je i ondješnja zemlja, i najprvobitnije radnje. Isto su i lončići, nego jedan od njih s ručicom i s pupoljci s boka; zub je pako po sudu prof. Neumayera u Beču od *Elephas primigenius*.

Iz jaruge prodje g. Epner sa svojim radnici ondje, gdje staza sječe humac na dvoje. O izkapanju na toj točki veli dalje sam Epner: „Kopao sam u obsegu od 3 četvornasta hvata, a u dubljini do $3\frac{1}{2}$, dok sam naime do zdrave zemlje došao. Jedan hvat duboko našao sam izgoritu zemlju, koja je bila sa pljevom napravljena i izgledala kano dno od naših seljačkih peći; i na tom izkapanju do dubljine od $3\frac{1}{2}$ hvata našao sam sve ostale zem. muzeju priposlane predmete. Opazio sam, da već na dubljini od 4 stope zemlja se dieli na način svoda sve do doli. Imam jošte primjetiti, da je zapadna strana humca za jedan hvat višja od iztočne; te da na površini humca mnogo se nalazi črepovlja, opeka, različitog kamena i kremenja“. Predmeti, koje je g. Epner zem. ark. muzeju po g. Bogetiću na dar poslao, jesu osim gori pomenutih: jedan vršak strielice iz kremenjače, dva surovo izdjelana trunka valjda sjekire iz iste stvari, prednji dio mlata i zadak probušene sjekirice boljega posla, dvie posude po bridu okrnjene načina kao ona gori opisana, tri zuba divljeg praseta očite izradbe, tri kotača probušena i nekoliko neprobušanih, i dva ulomka jelenskoga roga.

Pomagali su g. Epneru na tom trudu istom požrtvovnošću ondješnji žitelji: Stjepan i Živko Groždić, Toma Magjarac, Ivan Kolar, Josip Franjić i Stjepan Juknović, kojim svim na velikom trudu i na odličnom daru zem. arkeol. muzej najtoplije se zahvaljuje.

Predmeti gori označeni sami kažu, da spadaju u vrieme prelaza iz paleolitičkog u neolitičko predhistoričko doba, te su najstariji do danas na

našoj zemlji otkriti, pošto najstariji do sada našasti, potiču najviše iz neolitičkog doba. Preporučano toplo gosp. Epneru, neka pobira sve, što bi se, bilo ma kako, pomolilo na površini onoga humca, a navlastito kremenje, jer izvana donešeno, i kosti izradjene; a zem. muzeju i arkeol. društvu, te i našim mecenatom i vis. vladi, neka gosp. Epneru po mogućnosti na tom plemenitom radu u pomoć priteku.

Odkriće predhistoričko. — Prigodom gradjenja željeznice riečko-karlovačke, pol sata od Rieke kod sv. Ane otkrila se špilja ogromnom pločom zatvorena, a u njoj se našlo mnogo predneta iz kamenite dobe, među kojima krasna sjekira iz jaspisa, darovana kašnje ljubljanskomu muzeju. Njemci raznesli sve u tudjinstvo, a za nas ništa do jedine uspomene. Nije li gdjegdje što zapelo od toga odkrića, što bi se još za naš zavod spasiti dalo? Trsaćani, vam najprije, da se i u tom izkažete.

O starom bosanskom grbu. — Njegova kraljevska visost fzm. vojvoda Würtemberški umolio je visoku hrvatsku zemaljsku vladu, neka bi hrvatske strukovnjake upitala, kako li je stari bosanski grb izgledao. Naša zemaljska vlada povjerila je odgovor na to pitanje jugoslavenskoj akademiji, nego dr. Franjo Rački napisao sam podulju razpravu o starom bosanskom grbu, i to najprije u „Agramer Zeitung-u“ broj 199, a nekoliko dana zatim i u „Narodnih novinah“.¹ Rački stavio se je u ovoj razpravi na temelju staro-bosanskih novaca i pečata dokazivati, da je staro-bosanski grb bio: štit, u kojem se je kao heraldički lik kruna sa plaštem nalazila. Ova tvrdnja Račkijeva bila je povod dugotrajnoj polemici. Ivan Bojničić naime napiše u „Agramer Zeitung-u“ br. 203. članak „Ueber das alte Wappen Bosniens“, u kom opisa dva bosanska kraljevska pečata, koja su Dr. Račkomu nepoznata bila, tvrdeć na temelju ovih pečata i bosanskih novaca, da je staro-bosanski grb bio: štit, koji je bio popriečnim pojasom na dva polja razdijeljen, u kojih su se po tri liljana vidjela. Osim toga mnije Bojničić, da kruna i plašt, koje je Rački smatrao za heraldički lik bosanskoga grba, nisu ništa drugo, nego li kraljevski monogram, naime slovo T i nad ovim kruna kao znak suvereniteta. — „Obzor“ u br. 206, 207, 208 i 210 donese članak od gosp. profesora Klaića, gdje razpravlja o bosanskom grbu. Klaić se slaže doduše mnijenjem Bojničića, ali s druge strane hoće da drži, da stara Bosna nije imala nikakvog posebnog državnog grba, već da je Bojničićem opisani grb bio obiteljski grb Tvrdkojevića, te se s njim u vrijeme neodvisnosti Bosne kao državnim grbom služilo. — Dr. Rački odgovori na prigovore Bojničića i prof. Klaića u poduljem članku („Agramer Zeitung“, br. 221 i 222; „Narodne novine“ br. 223, 224 i 225). O ovom odgovoru, kao i o replici Bojničića („Agramer Zeitung“ br. 231), te o opetovanom odgovoru Račkia („Agram. Zeit.“, br. 243), neda se posve ništa kazati, buduće su se pisci od pravog znanstvenoga polja odalečili. — Ugarsko zemaljsko arheološko i antropološko društvo razpravljalo je² u svojoj sjednici od 28. listopada t. g. i o pitanju glede starog bosanskog grba. U toj sjednici nazočni ugarski učenjaci bili su svi jednog

¹ Ovu razpravu dade Rački i u „Archiv f. slav. Philologie“ (Berlin, 1879. IV. Bd. 2. Hft. str. 340) pretiskati.

² Vjerojatno na poziv vlade.

mnjenja, naime, da Bosna nije imala posebnog državnog grba, već da se je služila grbom kraljevske obitelji Tvrdkojević kako ga Fojnički rukopis predstavlja. Ugarski strukovnjaci preporučise zato, da bi se onaj grb, koji se je do sada od ugarskih kraljeva bosanskim grbom smatrao, kao takav i u buduće pridržao¹.

Mi s naše strane nećemo za sada u ovoj stvari dalje; opisati ćemo samo dva bosanska pečata, koja su do sada i Dru. Račkomu i Bojničiču nepoznata bila. Jedan od ovih pečata jest onaj od kralja Tvrdka II. Tvrdkovića, koj visi na listini od 18. kolovoza 1421. u bečkom carskom arhivu. Na ovom pečatu služi za grb: štit, u kojem se vidi na desno ležeća greda; povrh štita stoji okrunjena kaciga sa plaštem, i urešena paunovim repom. Nadpis pečata je u dva reda i glasi:

1. + ПЗЧАТЬ ГОСПОДИНА КРАЛА БОСНЪСКОГА ТВРЪТК

2. А ТВРЪТК — ОВИДА.

(v. „Berliner Blätter f. Münz- u. Wappenkunde“, IV. Bd. 1. Hft. Taf. XL, 6.) — Drugi pečat potiče od kralja Stjepana Dabiše i visi na listini od 17. srpnja 1392. u bečkom carskom arhivu. Na ovom pečatu vidi se u liepom gotičkom okviru štit, u kojem se nalazi na desno ležeća greda, na koje obijuh stranah nalaze se po tri liljana. Vrh ovog grba stoji sa plaštem i paunovim repom urešena okrunjena kaciga. Napis ovoga pečata glasi:

* STĀPHI * DABISQĀ * D : Ğ : RĀGI · RASIĀ et

(l. c. Taf. XLI, Nr. 4.)

Stećci. — Molimo rodoljube po Bosni i Hrcgovini, neka nam što točnije moguće pobilježe mjesta, gdje se dižu tako zvani stećci ili mašeti, te njihov položaj, broj, veličinu, obilježja itd., i neka nam po koliko znadu i njihove slike naprave, te sve ovamo pošalju; a kad bi ti stećci i nadpise nosili, neka nam od njih mehanim papirom vodom nakvasenim i na istom kamenu osušenim otiske prave. Bude li tko kopao izpod tih stećaka, da same grobove iztraži, neka nas i o tom što obširnije obavijesti; a sve, što bi se u tom izkapanju odkrilo, navlastito lubanje, neka pomljivo sačuva. — Osim Fortisa malo je tko u prošlosti na njih pazio do malo godina nazad, akoprem su veoma zanimivi, i možda po nas od velike važnosti. U ovo zadnje vrijeme prozborili su o njih H. Sterneck (Geogr. Verhältnisse. Comm. u. das Reisen in Bosnien etc. Wien 1877), koj jih je na priloženom zemljovidu, u koliko jih poznao, pobilježio; i Dr. F. v. Luschan (Altbosnische Gräber. Deutsche Zeitung 1879. Nr. 2766), koj je svoja iztraživanja omedjašio medju Bosnom i Drinom, te pregledao u 21 hrpi do 1000 komada, od kojih 31 sa slikami, 8 sa nadpisi slavenskimi; a 30 takovih grobova otvorio, i u njih našao dva novca, Ljudevita I. kralja ugar. i kćeri mu Marije, te na tom temelju navlastito zaključio ovako: „und so stelle ich hiemit ein- für allemal als das positive Resultat meiner Ausgrabungen fest, dass die in diesen

¹ To mnjenje bilo bi tek onda i to donekle opravdano, kada bi se najprije dokazalo, da se je i ma kada Bosna tim grbom kao državnim služila. No on se neprikazuje nigdje na bosanskih izpravah, te je skoro bez dvojbe, da je patvorina. Mili se on ipak Ugarskoj, neka joj ga; ali Bosna ponosna, koja dobro zna, da državnoga grba nije nikada u nje bilo, svjestnije bi učinila, kad bi za svoj primila onaj grb, kojim je spojeno i ime njezinog najvriednijega i najslavnijega vladara, komu se i na to zahvaliti ima, što je kraljevinom postala, grb Tvrdka I

Zeilen beschriebenen Gräber dem vierzehnten Jahrhundert angehören“. Lubanje od njega izkopane izpod stećaka nizke su a široke (brachycephale), dočim nedaleko od njih na Ravnoj-Tresnji izpod Tuzle naišao je na ogromno ali jednostavno grobište iz XIV. stoljeća, na predmetih prebogato, ali sa podugimi lubanjama (dolichocephale). I ova razlika mogla bi uputiti na to, da su steći dosta stariji, nego li on misli.

Starine u Starom Gradu na Hvaru u Dalmaciji. — G. Ivan Botteri, član našega društva, odvietnik i načelnik gradski u Starom Gradu, stavio se već davno na to, da sakuplja starine, koje se dnevice izkapaju na onom u tom pogledu veoma važnom tlu, te si je već ljepu sbirku raznih predmeta iz grčke i rimske dobe sastavio. Dozvolio nam je, da pismene još neizdane spomenike prepíšemo, te evo jih :

•D•M•

1.

I SECVNDINE V CO
NIVG

Ulomak nadpisa, visok 0,38, širok 0,55, debeo 0,8. Dio ploče gornji jest potpun i liepo ukrasen. Čudnovato je, što je na mjestu, gdje je bio drugi redak, izdubena jaružica široka 0,5 a duboka 0,2, te slovom nema sada ni traga. Izkopao je ovaj kamen seljak Stjepan Paulović, krčać ledinu, na lugu kod Dračeviče, gdje se je i prije ne malo rimskih novaca i drugih starih predmeta našlo.

2.

||| SR
||| T A O L
V

Ulomak sve naokolo otrgan, našast blizu gradskog groblja. Ostanak liepo izradjenoga okvira i način pismena svjedoče, da spada u prvo doba rimskoga carstva. Tu se izkopala pomno u mramoru izradjena tulina (torso) sa pasićem, te krasi istu sbirku.

3. Na gori pomenutom lugu kod Dračeviče našla se je i jedna opeka s pečatom Q CLOB / III, a tu na blizu u Mirju druga opeka s pečatom C IV III, (*V. Inscip. quae Zagr. in museo nat. asservantur* str. 37—40, br. 10—12).

D o p i s i.

1. Veleučeni gospodine! Ja si uzimam slobodu upozoriti Vas na neke rimske starine, na koje sam ja na svom putu po Srijemu naišao. Krenuh koncem srpnja sa Niemcem (!) Kubičekom na put. Djakovo nam je bila prva točka, koje smo se dotaknuli. G. sekretar Vallinger nas liepo dočeka, i pokaza nam odmah sve, što u Djakovu znamenita ima. Vidismo tu dva nadpisa iz Mitrovice, koji su Vam, veleučeni gospodine, kako sam dočuo — već poznati — stranu od sarkofaga sa dupinom en relief — poznatoga Zeus Sirmios i Perzeja sa Meduzom iz Petrovaca — liep kapitel od vapnenjaka. U mom rodnom gradu Vinkovcih¹ imade nekoliko sbirka starina: 1. *Sbirku novaca gimnazije vinkovačke* ja sam sada uredio i napisao katalog, koj će na godinu u programu izići. Ima tu: 2 sr. keltska novca, od kojih

¹ Srvani Archeol.-epigr. Mittheilungen 1879. Heft 2. 123. *Antiken in Obalıs* od istoga. Ur.

jednoga nema u Viestniku I. (Bradata glava na desno. R/ konjanik na lievo. *℞. mod.* = $2\frac{1}{2}$); 2 sr. grčka (po 1 tridrachma Apolonije i Drača); 3 sreb. rimska obiteljska; 2 zl., preko 200 sr. i do 600 bakr. rimskih carskih, 1 zl. i 1 b. barbarski, 1 zl. i 4 b. vizantijska. — Od dubrovačkih ima *grosso*, kakvoga nisam ni kod Dechanta, ni kod Bulića našao (S BLASIV — S RAGVSI. Svetitelj stojeći prema, desnicom blagosivlje. U lievici mu biskupski štap, komu je gornji obod van obrnut — na štapu ima 3 kvрге. Oko glave svetiteljeve *Strichelkreis*, koj siže do ramena. Oko oboda *Strichelkreis*. R/ Nadpis jako izlizan BANBE(?) [·]ERSIVS AI. Bradat čovjek sjedeći prema, drži sa objema rukama mač preko koljena. *℞. mod.* skoro 4. Probušen. — Grosseta ima 6 (valjda ovi iz Bebrine) i to 2 sa godišti, kojih Dechant nema 1699. i 1702., 1 sa g. 1620. a u 3 su nečitljive godine. Osim toga ima falsificiran vižlin od g. 1771. Ima i srebrena *moneta regis pro Slavonia*, kuna trči na lievo. Nad njom i pod njom po jedna šesterotraka zviezda. Na okrajnih zviezdinih trakova krugljice. Oko nadpisa i oko slika *Strichelkreis*. R/ Veliki dvostruki krst sa podnožjem od dvijuh stuba. Gornji pretisak od krsta je manji za više od polovice donjega. Lievo od gornjega pretiska šesterotraka zviezda; desno polumjesec a nad njim ⊙ kao i nad krstom gore. Iz stecišta balvana i donjega pretiska ničē sa svake strane po jedan dvostruki krst. Pod donjim pretiskom sa svake strane po jedna okrunjena glava (s desna muška s lieva ženska), jedna prema drugoj. Nad krunom ostrag po jedan golub. Naokolo okrug, a oko njega *Strichelkreis* *℞. mod.* $2\frac{2}{3}$ —3. — Ostali novci nisu toliko zanimivi do li sbirke spomenica sastojeće iz 68 komada, od kojih više od polovice (36) sačinjavaju krasne spomenice elsaško-lorenzke. Ima i jedan prilično dobro sačuvan *cinquecento* na Sigismunda Frandusta Malatestu. Osim toga ima gimnazija antiknu Meduzinu glavu, i nadpis izdan u Arch. epigr. Mitheilungen II. 2. — 2. *Sbirka g. sapunara Stojanovića*, iz koje Vam je poznat sr. novac Tvrtkov, ima mnogo liepih pjeneza, jednu bronsu, nadpis (izdan u Mitheilungen) itd. — 3. *moja sbirka* umnožila se je sada u Sriemu tako, da imam preko 700 pjeneza (većinom rimskih), medju kojima 1 bakr. slavonski (razlikuje se od onoga sreb. samo u nadpisu, koji glasi; *moneta regis pro sclavon*), 5 sreb. (grosseti, medju njimi jedan, kojega Dechant nezna, od g. 1681. iz Bebrine) i 16 drugih dubrovačkih, 1 sr. i 1 b. Stefana Dragutina sriemskoga, 1 sr. i 3 b. mletačka za Dalmaciju i Albaniju. Osim toga imam fragmenata od vapnenjaka, 1 bronsu, 1 gemmu i dr. malenkostih. — 4. *Sbirka g. Georgijevića*, u kojoj su osim nešto novaca i jedne lampe sa nepoznatim odavle nadpisom SEXTI, poznati Vam po fotografiji pietao i Afrodite od tuča (vlastnik bi te stvari prodao!)

Vukovar. U palači grofa Eltza: posuda od alabakra — posuda od tuča — svietiljka od tuča. Ta svietiljka mogla bi biti najliepšom bronzom zagrebačkoga muzeja: kljun sačinjava krasna, idealizovana Meduzina glava. U sredini lampe gore stoji na podstavcu divna statueta Melpomene. Ostrag na liepom držku krasan kukac, koj se diže u zrak. Možda bi grof Eltz htjeo pokloniti tu krasnu umjetninu, koja me sjeća na grčku radnju, našemu muzeju. Nadpis u *Corpus* III. 6450 uvjerio nas je, da je pokojni Ilić ipak nešto arkeologije znao; a nadpis, koji smo našli u Sotinu, i kojega

Mommsen ni ne htjede priobčiti, uvjeri nas, da je glasoviti njemački učenjak poštenjaku Hrvatcu Iliću krivo učinio, prozvav ga falsifikatorom.

Sotin (Cornacum). Parok Turmajer ima priličnu sbirku pjeneza, gemu (intaglio) sa poprsjem carice (možda Julija Domna) i nadpisom CA VI R-I (što je to?! — komad posude od terra sigillata, na kojoj je jasno barbarski izradjeno, kako Romul i Rem sišu vučicu, i još nešto sitnica. G. župnik nam reče, da on te stvari sakuplja za muzej.

Ilok (Cuccium). U palači Odescalchi: krasna Meduzina glava od bielog mramora — po prilici jedna četvrtina, po svojoj prilici ogromnoga nadgrobna kamena sa dva reda reliefa, na kojem je jedino slovo M od D·M urezano.

Neštin (Bononia). Nadpis Corpus III. 3703. Bononia je kako mislim nešto dalje k Susku ležala. Iza Suska kod prvoga izvora slučajno pijući vodu nadjosmo nekoliko fragmenata od reliefa, od kojih sam ja poneo 2 neznatna komada, dočim je moj kolega sretniji bio, našao mali komad, na kojem je bilo poprsje gole nimfe, i komad glave od druge. Možebiti bi se moglo još što god naći!

Banoštar (Malata). Nadpisi Corpus III. 3262 i 3263, 2 are jedna Jovu a druga Neptunu posvećena. Nadpis na 2 žalibože okrnjene cigle. Tu sam kupio bronsu i mnogo novaca rimskih za svoju sbirku.

Čerević (dio Malate). Nadpis Corpus III. Fragmenti od statue (dvie noge). U kontrolora grofa Choleka nešto rimskih novaca i dvie bronce (zmija i žrtvujućí car). Te su stvari iz Banoštra.

Petrovaradin (Cusum?). Ništa, kako nam reče gospodin Okrugíć, već kako čusmo ali prekasno ima u Kamenici starina, kamo bi se onda moglo smjestiti Cusum.

Ruma. Dva reliefa, poznati nadpis, sarkofag. Slovo A na rimskoj ciglji. Tu se razdjelismo. Kolega ode u Mitrovicu, gdje je obolio, i neopraviv ništa, vrati se u Beč. Ja krenuh sa g. podžupanom rumskim u Putince k gostoljubivomu župniku Pausu.

Petrovci. Nadpisi III. 3221 i 3225. (Drugih od izdanih nisam mogao naći). — Nadpis carici Korneliji Salonini, ženi Gallienovoj (izkopan ovoga proljeća). — Nadpis Jovu, na kojem se spominje M. Ant. Proclianus decurio (izlizano ali valjda je tako) col. Bass. Po ovom i po nadpisu iz Dobrinacah, koj je takodjer sa grada petrovačkoga odnešen, smijem utvrditi, da su Petrovci na mjestu colonije Bassiane. — Fragment konja en relief. — Dva krasna lava od mramora (koja bi g. muz. povjerenik Paus lako nabaviti mogao), jedan priličan lav od vapnenjaka. — Dva neizdana nadpisa Jovu. — Fragmenti stupovlja korintskoga i t. d.

Dobrinci. Nadpis posvećen caru Gordijanu III., na kojem se spominje ime col. Bassian. — Nadgrobni nadpis interesantan radi toga što je legija tako izpisana.

Poprsje žene	Poprsje muž. djeteta	Poprsje muža
D		M
AVR · IANVARINO · Q · VIX · ANN · X ·		
AVRIANVA · IVS · TRIB · LEG · II · ADIVT _R		
¹ P P _F // P VALENTINA · FILIO · C / RISSI		
MO · ET · SIBI · VIVI POSVERVNT		

Kamen je bijeli mramor, vis. 0·75, šir. 0·74, debljina 0·185. Slova vis. 0·01, D·M 0·025 nisu baš osobita. Zanimivo je, da slovo O svagdje manje od ostalih slova. Ja čitam *D(iis) M(anibus) Aur(elio) Januarino q(ui) vix(it) ann(is) X Aur(elius) Janua[r]ius trib(unus) leg(ionis) II. audi- tr(icis) p(iae) f[il]i(els) P(ublia)! Valentina filio c[ar]jissimo et sibi posuerunt.* — Kamen je, kako čujem nabavljen, za muzej. Redak 4. pred *Valentina* je sigurno P.

Mitrovica. 36 nepoznatih nadpisa rimskih, ali skoro izključivo neznačajni fragmenti, nadpisi na ciglja itd. Slabo sačuvano poprsje Jovovo sa nadpisom na prsima (da to nije Jupiter Sirmius). Lampe sa nadpisi i dvije sa slikama; kaciga; grupa od mramora predstavljajuća valjda Euristena i Herakla. Posude. (Sve u realci). — Krasna sбирка novaca u trgovca g. Pannaotovića. — U g. Blaževića jedno 30 dubrovačkih grosseta. Pred okružnikovim stanom dva para lavova — u šekersokaku par lavova — 3 reliefa (2 lava i 1 tigar) uzidana u zidu gostione u šekersokaku. — Divna maska od mramora uzidana nad ulazom gostione k Jelačiću banu (to bi na svaki način trebalo nabaviti) i još mnogo toga.

Pristupljajući hrvatskomu arheološkomu društvu kao utemeljitelj, položajem kao prvi obrok 10 for., i molim, da bi mi se, ako je iole moguće, poslao i ovogodišnji Viestnik. — U Vinkovcima 15. IX. 1879.

Sa osobitim poštovanjem Josip Brunšmid, cand. prof.

2. Veleučeni gospodine! Kada se prije kratkoga vremena uputih iz Zagreba u Beč, nisam se nadao, da ću Vam tako skoro štogod zanimivoga priobćiti. — Prošlih praznika nadje pravnik (sada bogoslov u Ljubljani) Ivan Srećko Šašelj u Priči kod Mokronoga u Kranjskoj velik poklad rimskih bakrenih novaca jedva pol metra pod zemljom. Novci su bili u posudi od pečene zemlje, koja se je kod izkapanja sasama razbila. Šašelj sam veli, da je bilo preko 4000 komada. Nu to skrovište ode većinom bez traga: stranom ga sretni našaoc porazdieli u miestu samom, stranom ga razprodade i pokloni na razne strane. — Ja se slučajno upoznaдох sa g. Šašljem na putu iz Zidanoga mosta u Beč, i on me pozva, da vidim njegovu sбирku. Imao je još kakovih 1500—1600 komada počam od Galliena (253—268) do Kara, Numerijana i Karina (282—285). Pošto od Dioklecijana nema nijednoga komada, to svakako novci nisu zakopani poslje listopada 284.; a pošto ima od Kara sa Divo Caro Parthico, to su zakopani poslje smrti Karove (u prosincu 283). Vrieme se dakle daje točno na nekoliko mjeseci opre-

¹ Po nas imao bi se čitati početak ovoga redka **ET AVR·VALENTINA**. Na ovo nas upućuju tri razna prepisa, već davno od A. Bogetića, revnog iztražitelja srienskih starina, primljena.

dieliti. Poslje smrti Karove proglasi se uz suglasje panonskih legija upravitelj mlatački M. Aur. Julianus carem, i provali u Panoniju. Karin, mlađji sin Karov, potjera ga natrag, pobjedi i ubije kod Verone. Ja sam uvjeren, da neću ni najmanje pogriješiti, ako rekнем, da su ti novci zakopani početkom 284., kada je Julijan provalio u Panoniju. Posjednik toga blaga po svojoj prilici je tom prigodom poginuo, pa ga nije mogao više izkopati.

Novaca je bilo od sljedećih vladaoaca: Gallienus (253—268) 332 kom. — Salonina, žena mu 22 k. — Saloninus, sin mu 2 k. — Postumus, protucar u Galliji (258—267) 2 k. — Victorinus, protucar u Galliji (265—267) 3 k. — Claudius (II.) Gothicus, car (268—270) 390 k. — Quintillus, brat mu, car (270) 8 k. — Aurelianus, car (270—275) 473 k. — Severina, žena mu 5 k. — Tetricus otac 14 k. i Tetricus sin 6 k., protucarevi u Galliji (268—273). — Tacitus, car (275—276). — Florianus, brat mu, car (276). — Probus, car (276—282). — Carus, car (282—283) 7 k., sinovi mu carevi Numerianus 6 k. i Carinus 3 kom.

Nu prije nego što sam popisao ostatak zanimivoga toga skrovišta, odkupi poznati numismatičar bečki Dr. Missong sve novce Tacitove, Florianove i Probove (ovih da je u skrovištu najviše bilo, veli Šašelj). Što je preostalo, točno sam popisao i opisao po Cohenovom djelu. Do 180 novaca dobih od g. Šašlja na izmjenu i na poklon, a sklonuh ga, da i našemu muzeju pokloni koj komad. Do skora ću Vam poslati 81 komad, i to 30 Galliena, 2 Salonine, 24 Klaudija i 25 Aurelijana. — Nebi li, veleučeni, ja mogao dobiti snimke ili fotografije onih dvajuh Mithrasreliefu? Ja bi rado o njih nešto u Viestniku napisao. — U Beču 21. XI. 1879.

S osobitim poštovanjem Jos. Brunšmid, cand. prof.

3. G. M. I. Granić svojim dopisom iz Muća izpravlja nadpis i sliku, sve tiskano u Viestniku IV. prošle godine na str. 123, i 125, ovako: „Ako i manjkavo, očito se vidi, da prvo slovo u prvom redu nadpisa jest A, a zadnje O. Predzadnje u drugom redu A, a za njim doljni komad I ili T. U trećem pred P zadnji potez od V ili N. U četvrtom redu spreda ili zadnji potez od N ili I. U petom iza O jest piknja. U narisu moje izkoptine u prostoru U nema biti ništa: niti sam u njem našao niti je bilo onih opekanih stupova. A sa zapada ja sam bilježio u mom narisu drugi prostor, a tu ga nema. — Opeke s nadpisim, a i pogdjekoju drugu stvar poslati ću za naš narodni muzej zajedno s okamenima i su dvie knjige rukopisne za knjižnicu akademičku“. Hvala.

4. Piše nam naš vrijedni povjerenik Prof. Iv. Radetić iz Senja, da se ondje izkopala grobna ploča iz XVI. vieka, koja je tim navlastito znamenita, što je na njoj izklesana a liepo sačuvana slika ženska u naravnoj veličini u relifu, te se po njoj može suditi o načinu nošnje od one dobe. Obećaje nam njen snimak. Građska oblast starat će se jamačno, da se taj spomenik gdje god uzida i tim sačuva, pošto je njene ogromnosti radi nemoguće, da se u zem. muzej prinese. — Isti posla nam nacrt veoma zanimivog grba ondje izkopana, do koga slova B. — S., a dolji kako se čini god. M. D. LX.